



# PERSDOSSIER

## Officiële opening Sint-Romboutstoren

Zaterdag 21 maart te Mechelen

# **INHOUDSTAFEL PERSDOSSIER**

## **'OPENING SINT-ROMBOUTSTOREN NIEUWE STIJL'**

### **I PERSBERICHT**

### **II BIJLAGEN**

#### **Bijlage 1 – De ontsluiting van de Sint-Romboutstoren: wat, waarom, hoe?**

- 1 De aanzet: het strategisch beleidsplan voor het toerisme in Mechelen
- 2 Het proces: complexiteit en betrokkenheid
- 3 Het basisconcept: van beleving naar verwondering en inzicht
- 4 De doelstellingen: drie hoofdrolspelers
- 5 De ontsluiting: beleving op maat met een climax

#### **Bijlage 2 - De multimeddiagids: de toren in beelden en geluiden**

#### **Bijlage 3 – De Sint-Romboutstoren: Belfort - UNESCO Werelderfgoed**

#### **Bijlage 4 – EFRO/Benedenstad herleeft/d**

#### **Bijlage 5 – Feiten en cijfers**

#### **Bijlage 6 – Extra: Change Ringing**

#### **Bijlage 7 – Biografieën**

#### **Bijlage 8 – Praktische info voor publiek**

#### **Bijlage 9 – Presentatie subsidiërende overheden en partners**

### **III INFO VOOR DE REDACTIE**

## L. PERSBERICHT

Mechelen, zaterdag 21 maart 2009

### **Sint-Romboutstoren 'nieuwe stijl' gooit de deuren open**

Feestelijke opening op zaterdag 21 maart

---

*Vanaf zaterdag 21 maart om 10 uur kan het publiek de Sint-Romboutstoren 'nieuwe stijl' in Mechelen bezoeken. De definitieve ontsluiting van de toren wordt 's avonds uitbundig gevierd met een vurige apotheose.*

Torens beklimmen: elke toerist kent het fenomeen. Vanaf 21 maart wordt dat op de Mechelse Sint-Romboutstoren veel meer van een fysieke inspanning en een mooi uitzicht. De ontsluiting nieuwe stijl van de toren, die ook als belfort dienstdeed, is een vernieuwend en groots project, een evenwichtsoefening tussen respect voor de toren, aandacht voor de veiligheid én een originele publieksbegeleiding. Hoofdrolspelers zijn de toren, de bezoekers en de stad Mechelen.

Neus van de zalm zijn de **multimediagids** en de nu al veelbesproken **skywalk**. De bezoekers beleven dankzij de multimediagids de architectuur van de toren van binnen uit. Met beeld, geluid en de stem van de torenwachter, doorgronden ze de geheimen van het belfort. Kinderen krijgen een aangepaste versie van de rondleiding via de multimediagids. Aan de top worden ze beloond met een adembenemend uitzicht over de stad en wijde omgeving. De skywalk als bekroning van een boeiend verhaal.

De Sint-Romboutstoren is het meest nadrukkelijke landmark in het Mechelse stadslandschap. Dit stadssymbool bij uitstek is naast de toren van de kathedraal ook een belfort. Sinds 1999 pronkt het als monument op de lijst van UNESCO-Werelderfgoed. Werelderfgoed moet je 'teruggeven' aan de wereld door het op ruime schaal toegankelijk te maken, zo luidt de filosofie van UNESCO. Een opdracht en tegelijk een ambitie die de stad Mechelen met deze ontsluiting heeft gerealiseerd.

#### **Praktische info**

Open van dinsdag t.e.m. zondag (van 10 tot 18 uur, laatste bezoek om 16.30 uur)  
Reservering voor groepen verplicht, sterk aanbevolen voor individuele bezoekers  
Stuntprijs tijdens Stadsvisioenen van 21/03 – 21/06: 5 euro (volwassene) - 2,50 euro (kind of leerling)

#### Info en reservatie:

Toerismehuis | UiT in Mechelen, t. 070 222 800, [toerisme@mechelen.be](mailto:toerisme@mechelen.be)  
[www.romboutstoren.be](http://www.romboutstoren.be)

## Partners

Subsidiërende overheden



toerisme  
vlaanderen



Officiële torenleveranciers



Sleurs Metaalconstructies nv



## **II. BIJLAGEN**

### **BIJLAGE 1 – DE ONTSLUITING VAN DE SINT-ROMBOUTSTOREN: WAT, WAAROM, HOE?**

#### **1 De aanzet: het strategisch plan voor het toerisme in Mechelen**

In 2004 stelde het strategisch plan voor toerisme in Mechelen 2004-2009 het volgende: “Dé blikvanger springt er letterlijk en figuurlijk torenhoog boven uit: de Sint-Romboutstoren. Volgens de toeristische gidsen een **driesterrenattractie**: een reis waard. [...] De toegankelijkheid van de toren is echter een zwak punt op dit ogenblik.”

Om dat **onevenwicht** aan te pakken stelde het strategisch plan als een van zijn ambitieuze doelstellingen dat Mechelen zijn naambekendheid zou vergroten door de Sint-Romboutstoren als unieke attractie uit te spelen. De slogan om Mechelen toeristisch nog beter te promoten en te onderscheiden van andere historische steden sloot daar perfect op aan: “Mechelen brengt monumenten tot leven”. Monumenten tot leven brengen, dat doe je per definitie in de eigen tijd.

De nieuwe, eigentijdse ontsluiting van de Sint-Romboutstoren is dan ook het mooie **sluitstuk** van het strategisch plan voor het toerisme in Mechelen, dat tot stand kwam met de steun van Toerisme Provincie Antwerpen en Toerisme Vlaanderen. (cfr [BIJLAGE 4](#))

#### **2 Het proces: complexiteit en betrokkenheid**

De Sint-Romboutstoren nieuwe stijl kwam niet van vandaag op morgen tot stand. Binnen de stad werd vier jaar geleden een eerste denkgroep opgericht, die later in een **task force** werd geofficialiseerd. De groep bestond uit beleidsmensen, verantwoordelijke ambtenaren en specialisten, en streefde naar ‘het ultieme plan’ dat tegemoetkwam aan de diverse specifieke eisen en verwachtingen.

Veiligheidsmensen, monumentenzorgers, erfgoedbewaarders, gidsen en ‘beiaardmensen’ dachten mee na over de beste openstelling. In alle discussies stond de beleving van het gebouw centraal. Daar heeft Mechelens toren ook alle troeven voor: de unieke architectuur, het panoramische uitzicht, de tocht langs de diverse ‘kamers’, beiaarden en andere historische stukken. Het werd een complexe **evenwichtsoefening** tussen respect voor het gebouw, aandacht voor de veiligheid en het streven naar een originele publieksbegeleiding.

In een ontwerpwedstrijd werd de meest geschikte architect-scenograaf gezocht om het delicate werk tot een goed einde te brengen. De Brugse architect-scenograaf Koen Bovée kwam als winnaar uit de bus en kreeg op 7 maart 2008 de ontwerpopdracht toegewezen. Zijn ideeën en gedrevenheid, en de voortdurende bevraging van diverse specialisten leidden tot het **definitieve ontwerp**, dat door de Stad Mechelen werd goedgekeurd in de gemeenteraad van september 2008. Op 1 december waren de werken gegund en konden de diverse aannemers starten met de voorbereiding van de werken.

### **3 Het basisconcept: van beleving naar verwondering en inzicht**

Het basisconcept van de nieuwe ontsluiting van de Sint-Romboutstoren is eenvoudig. We gaan ervan uit dat de (grote en kleine) bezoekers onbevangen naar de toren komen en bieden hen een parcours aan gericht op **ervaringen**. We gaan daarbij uit van wat zichtbaar is, en dus van de zintuiglijke beleving. Dat is een voorwaarde voor verwondering, wat op zijn beurt leidt tot vragen en tot een dieper inzicht. Inzicht en kennis zijn de beste garantie voor het voortleven van het erfgoed.

Bezoekers krijgen op hun traject van anderhalf uur op een speelse en toegankelijke wijze sleutels aangereikt om het 'karakter', de wording en de werking van de toren, die ook als belfort dienstdeed, **van binnenuit** te begrijpen en aan den lijve te ervaren.

De Sint-Romboutstoren verwerft door deze koppeling van architecturale beleving en inhoudelijke verdieping een unieke plaats onder de topmonumenten in Europa. De ontsluiting is op Europese schaal een innovatief project dat nog niet in die zin werd toegepast in de bekende torens in Parijs en Pisa.

#### **4 De doelstellingen: drie hoofdrolspelers**

Drie hoofdrolspelers staan centraal in de doelstellingen van de nieuwe ontsluiting: **de toren, de bezoekers en Mechelen**. Wij willen:

1. de veiligheid van de toren en de bezoekers maximaal garanderen;
2. de toren herstellen in zijn waardigheid;
3. een publieksvriendelijk onthaal creëren beneden in de toren, met een zichtbare link naar de kathedraal;
4. een innovatieve ontsluiting realiseren en een origineel verhaal brengen over de toren en zijn relatie tot de stad;
5. de toren doen uitgroeien tot het logische startpunt om Mechelen te ontdekken.

#### **Toelichting bij enkele doelstellingen**

Bij 2: de unieke ruimtes (geen andere toren bezit dergelijke imposante kamers) worden door een uitgekiende verlichting getoond aan het publiek. Er kwam ook een oplossing voor de storende antennemasten op de top en alle andere visueel storende, technische elementen zijn weggewerkt.

Bij 3: de kathedraal wordt momenteel jaarlijks door meer dan 100.000 mensen bezocht. In deze telling zijn de mensen die een eucharistieviering bijwonen niet opgenomen, aangezien er op die momenten niet geteld wordt.

Bij 4: de meeste torens brengen geen verhaal. Een bezoek beperkt zich tot trappen beklimmen en van het uitzicht genieten. Dit project wil veel meer zijn dan een fysieke inspanning en een panorama, dat hier de kers op de taart wordt. Dat het ontsluitingsproject innovatief zou zijn, was een voorwaarde voor de subsidiëring door Toerisme Vlaanderen.

## 5 De ontsluiting: beleving op maat met een hoogtepunt

De Sint-Romboutstoren nieuwe stijl is een **totaalproject** waarin alle facetten op elkaar aansluiten en elkaar versterken: het interieur dat met het oog op veiligheid en comfort grondig is vernieuwd, de glazen climax aan de top, het verhaal van de multimediasgids...

We herinneren er even aan dat je tot het najaar 2008 de Sint-Romboutstoren enkel in groep en onder begeleiding van een gids kon bezoeken. In 2008 gaf de stad groen licht voor grootscheepse renovatiewerken om het monument voor individuele bezoekers toegankelijk te maken.

### ▪ **Individuele beleving met multimediasgids**

Om de geheimen van de oude belforttoren te doorgronden, kunnen bezoekers bij de beklimming voortaan gebruik maken van de allernieuwste **audiovisuele technologie**. De multimediasgids begeleidt hen met beeld en geluid. Zo kunnen jong en oud het verhaal van de toren in al zijn facetten beleven, dankzij een privérondeleiding op maat.

Als Kinderstad heeft Mechelen eveneens een kindvriendelijke formule voor een torenbezoek ontwikkeld. Binnen de erfgoedwerking wordt sinds aantal jaren bijzondere aandacht besteed aan de toegankelijkheid van monumenten voor kinderen en erfgoedbeleving door kinderen. (cfr KijkKerk, erfgoedwandelingen "Mechelen stuurt je stappen", "Mechelse Maatjes" in kader van Erfgoeddag 09)

In [BIJLAGE 2](#) vindt u meer informatie over de multimediasgids en zijn mogelijkheden (o.m. het bezoek op maat, het herbeleven van het torenbezoek thuis...)

### ▪ **Hemelwandeling als hoogtepunt**

Tot eind 2008 konden bezoekers op de toren het panorama enkel waarnemen tussen het stenen kantwerk van de ommegang. Tot de ambities van de torenwerken behoorde dan ook dat de **omgeving zichtbaar** moest worden van op het torendak, onder een aantal voorwaarden:

- een uitzicht over 360 graden;
- maximale veiligheid;
- minimale zichtbaarheid van buitenaf: op de begane grond zie je zonder verrekijker of teelens nauwelijks iets van de skywalk;
- omkeerbaarheid van de ingreep: mochten toekomstige generaties de skywalk niet langer op prijs stellen, dan kan de ingreep ongedaan worden gemaakt zonder schade aan de toren;

- restauratie van het uurwerk - meer info cfr volgende rubriek.

Het letterlijke en figuurlijke hoogtepunt is voortaan dan ook het **magnifieke panorama** dat je op de skywalk krijgt. Je geniet er (bij helder weer) van een indrukwekkend en onbelemmerd uitzicht op Mechelen, de Antwerpse haven en torens, en het Brusselse Atomium. Dit is een veilige manier om het 'dak' van de toren te verkennen, mét alle respect voor het icoon dat de Sint-Romboutstoren is. De skywalk beantwoordt aan alle voorwaarden.

>> Extra: track van de multimediaslides te beluisteren op [www.romboutstoren.be](http://www.romboutstoren.be).

>> Check voor meer info over de verschillende kamers in de toren [www.romboutstoren.be](http://www.romboutstoren.be), [www.sintromboutstoren.be](http://www.sintromboutstoren.be) of Wikipedia.

#### ▪ **Restauratie van het torenuurwerk**

Een van de cruciale punten in het project was het veiligheidsprobleem met het automatisch beiaardspel op de nieuwe beiaard. Sinds 1981 weerklonken die melodieën via een computergestuurd mechanisme. De hamers bevonden zich echter binnen het bereik van het publiek. Het risico bestond dat een bezoeker met zijn hand tussen hamer en klok zou sukkelen. Afschermen van dit instrument was onmogelijk. De stad beslist dit moderne systeem niet langer te gebruiken en terug op de aloude, historische manier te werken d.m.v. het historische uurwerkmechanisme, de pinnetjes in de trommel en de klokken van de oude beiaard.

Vanhaute, uurwerkmaker van opleiding, heeft zich met hart en ziel op dit werk gestort. Minutieus werd het mechanisme uit elkaar gehaald, gereinigd, behandeld en opnieuw gemonteerd. Na bijna 50 jaar werkt dit oudste uurwerk van Mechelen opnieuw.

#### ▪ **Gerenoeverde toren**

Koen Bovée is de architect-scenograaf van het concept achter de ontsluiting en draaischijf van de realisatie van de ontsluiting. Een team van specialisten assisteerde hem hierin. Onder hen de architect-ingenieur Ronny D'Hespeel tekende voor het technische ontwerp en stabiliteit van de skywalk. De door hen geschetste technische plannen werden vertaald in de renovatie van het interieur met de skywalk als bekroning.

De sanerings- en aanpassingswerken in de toren zijn zo opgevat dat er voor drie facetten tegelijk integrale, geïntegreerde en duurzame oplossingen zijn gezocht: de technologie voor de multimediaslides, de aangepaste LED-verlichting en de (brand)veiligheid. De keuze voor inlandse eik als materiaal sluit hier volledig bij aan. Deze houtsoort is heel erg bestand tegen wisselende klimaatschommelingen in de toren en versmelt op natuurlijke wijze met het authentieke interieur.

## BIJLAGE 2 - De multimediatour: de toren in beelden en geluiden

### ▪ Uitgangspunten

Bij een inhoudelijk vernieuwend ontsluitingsconcept past de bijbehorende eigentijdse technologie. Dat is de multimediatour geworden, een ideale manier om de fysieke toren maar ook zijn cultuurhistorisch verhaal voor een breed publiek toegankelijk te maken, zonder afbreuk te doen aan zijn beperkingen en eigenheid.

Opzet is zoveel mogelijk doelgroepen – individueel en in groep – aan te spreken door hen een levendig bezoek op maat aan de belfortoren aan te bieden. De dieperliggende gedachte hierachter is dat een verantwoorde ontsluiting van (wereld)erfgoed hand in hand gaat met respect en met conservering. *Behoud door ontwikkeling* is het leidmotief.

### ▪ Beklimming wordt beleving

De informatie die in de multimediatour wordt aangeboden is **gelaagd en divers** wat inhoud en presentatie betreft. Een eerste niveau is louter narratief en werkt voor volwassenen met twee stemregisters. Elke torenverdieping heeft een kleur, wat helpt bij de oriëntatie.

Stapsgewijs ontvouwt zich **het rijke en complexe verhaal** van de Sint-Romboutstoren: van algemeen naar specifiek, van universeel naar persoonlijk, van collectief naar individueel, van verrassend en explorerend naar inzichtelijk, begrijpend en reflecterend. Je leert kijken naar het eigenlijke gebouw (verdieping 0-1-2) en je ontdekt de verschillende functies én ook de akoestische werking van het belfort (3-4-5). Als hoogtepunt wacht je een artistieke ervaringsruimte (6) en natuurlijk de weidse blik op de skywalk (7). Op de terugweg maak je kennis met volksgebruiken en legendes, zoals het jaarlijkse 'klokkenwerpen' en het verhaal van de 'Maneblussers'.

### ▪ Het torenverhaal op ieders maat

Wat betekent het concreet? **Volwassenen** worden door de torenwachter – stem van Pol Goossen - op sleeptouw genomen. Hij vertrekt van de situatie vandaag, neemt je mee in zijn dagelijkse beslommingen en vertelt wat hij zoal weet van *zijn* toren. Een neutrale vrouwenstem onderbreekt hem nu en dan. Zij heeft een ruimere, historische blik en geeft bijkomende inlichtingen, zakelijk en informatief.

De bezoeker krijgt via dit aangename audioverhaal van de toren en de stad te horen. Dit verhaal start automatisch wanneer men de toegang van een volgende kamer nadert, zodat iedere bezoeker als het ware binnen gezogen zal worden.

Na het audioverhaal kunnen de bezoekers vrijblijvend via hun beeldscherm **meer informatie**, verhalen, feiten, ... over de ruimte en de context opvragen. Dit is m.a.w. zeer publieksvriendelijk. Zodra men de verdieping verlaat, zal deze functie van de multimediasgids uitgeschakeld worden om te verhinderen dat mensen op de wenteltrap nog met hun gids bezig zijn en dus een gevaar kunnen vormen.

Voor **kinderen** is het basisniveau volledig als een docudrama uitgewerkt met enkel de torenwachter als personage en leidraad door de toren.

Wie in groep of met de familie aan de kathedraal en de toren een bezoek wil brengen, maar niet mee naar boven kan, wordt een **alternatieve ervaring** aangeboden. Hij/zij heeft de mogelijkheid om via een speciale multimediasgids de beklimming van de anderen in *real time* mee te volgen. Gelijkvloers volgt de bezoeker via het beeldscherm de anderen en krijgt in enkele ruimtes beelden van het gezelschap te zien.

Geïnteresseerde bezoekers kunnen later hun eigen **torenbezoek thuis herbeleven**. Elk bezoek is immers gepersonaliseerd. Na afloop krijg je een code om in te loggen, waardoor je thuis je bezoek nog eens kunt overdoen en alle info rustig na te lezen.

De multimediasgids wordt **in vijf talen** aangeboden: Nederlands, Frans, Engels, Duits en Spaans.

>> Extra: track van de multimediasgids te beluisteren op [www.romboutstoren.be](http://www.romboutstoren.be).

>> Check voor meer info over de verschillende kamers in de toren [www.romboutstoren.be](http://www.romboutstoren.be), [www.sintromboutstoren.be](http://www.sintromboutstoren.be) of Wikipedia.

## BIJLAGE 3 – De Sint-Romboutstoren: belfort - UNESCO Werelderfgoed

De Sint-Romboutstoren, hét Mechelse stadssymbool bij uitstek, is als belfort ook werelderfgoed. In die zin behoort hij iedereen toe en is hij van alle tijden en van overal. De toren is van de stad en van de wereld.

### Belfort

Het is voor veel mensen verrassend, maar de Sint-Romboutstoren is behalve de toren van de kathedraal ook een belfort. Belforten zijn **stadstorens** die vanaf de late middeleeuwen werden gebouwd, en wel alleen in onze streken (grotweg het oude graafschap Vlaanderen, een zeer verstedelijkte en welvarende regio in het middeleeuwse Europa). Een belfort symboliseerde de macht van de stad, haar vrijheid en haar welvaart. Belforten waren voor de steden echte **statussymbolen**, waarmee zij zich profileerden.

Welke waren de **functies** van een belfort?

- Statussymbool: zie hierboven.
- Brandkast: in de toren werden vaak belangrijke documenten bewaard, zoals de stadskeure waarin aan de stad stadsrechten worden toegekend.
- Uitkijk- en waarschuwingstoren: van op het belfort sloeg de torenwachter alarm bij gevaar (bv. brand).
- Uurregelaar: belforten gaven de plaatselijke tijd aan en regelden zo het gemeenschapsleven.

Tot op vandaag onderstreept het geluid van de klokken de eeuwenoude aanwezigheid van kerktorens en belforten. De Sint-Romboutstoren is ook het meest nadrukkelijke landmark in het Mechelse stadslandschap gebleven. Wie Mechelen nadert, ziet de toren.

### UNESCO Werelderfgoed

Op 2 december 1999 erkende de UNESCO, de VN-organisatie die zich om het erfgoed bekommert, de eerste belforten als werelderfgoed. De prestigieuze titel 'werelderfgoed' is weggelegd voor cultureel of natuurlijk erfgoed dat **uniek, onvervangbaar en universeel** is. 25 Vlaamse en 6 Waalse belforten mogen er sindsdien mee pronken, waaronder ook de Sint-Romboutstoren. In 2005 werd de erkenning uitgebreid met de belforten in Frankrijk, wat het aantal op 55 brengt.

De 55 belforten zijn erkend omdat ze volgens de UNESCO getuigen van universele waarden die van **uitzonderlijk belang en grote betekenis** zijn. Ze symboliseren de toenemende burgerlijke vrijheden en die vormen de grondslag van onze moderne maatschappij.

Beheerders van werelderfgoed zien de historische en architecturale kwaliteiten van hun monument erkend. Het bezit van dat patrimonium is **een rijkdom, maar houdt ook een verantwoordelijkheid in**: het betekent dat je aandacht moet hebben voor doordachte en duurzame monumentenzorg. Werelderfgoed moet je 'teruggeven' aan de wereld door het op ruime schaal toegankelijk te maken, zo luidt de filosofie van UNESCO. Dat is een opdracht en tegelijk een ambitie die de Stad Mechelen voortaan dus op een unieke manier wil realiseren.

### **Mons mosterd in Mechelen?**

Een delegatie uit Mons plant binnenkort een werkbezoek aan Mechelen, met het oog op ontsluiting van eigen belfort. Mons stelde in januari haar officiële kandidatuur om de titel van "Culturele Hoofdstad van Europa 2015" te behalen. Mechelen treedt hierin naar voor als de Vlaamse kernpartner van MONS 2015, met eigen programmatie.

## BIJLAGE 4 – EFRO/Benedenstad herleeft/d

Het ontsluitingsproject van de Sint-Romboutstoren kadert in het **strategische stadsproject** van Mechelen 'Benedenstad herleeft/d'<sup>1</sup>.

De stad Mechelen wil met dit eerste geïntegreerde project een antwoord bieden op enkele thema's eigen aan een centrumstad. De ambitie is om langs de as van de Sint-Katelijnestraat via de Sint-Romboutstoren tot de Borzestraat - een aantal deelprojecten te realiseren met het oog op de **revitalisering** van dit stadsdeel. 'Benedenstad herleeft/d' speelt daarbij ook de toeristische en culturele troeven van de stad uit, met de Sint-Romboutstoren als belangrijkste attractiepool.

De nieuwe ontsluiting van de toren – de ruimere toegankelijkheid, het uitzicht op de skywalk, de multimediascherm, de betere infrastructuur, meer personeel, de band met de stad (cfr bijlage 1) maken dé toeristische trekpleister bij uitstek toegankelijker, met alle **positieve gevolgen** van dien: meer bezoekers, nieuwe bezoekersgroepen, een intensere beleving en meer inzicht in het verhaal van de stad. De trekkersfunctie van de Sint-Romboutstoren zal ook leiden tot het verhogen van het dagtoerisme en het korte verblijfstoerisme in Mechelen.

<sup>1</sup> Benedenstad is het stadsdeel dat gelegen is aan de lager gelegen linkeroever van de Dijle.

## BIJLAGE 5 – FEITEN EN CIJFERS

- De eerste steen van de Sint-Romboutstoren werd gelegd op 22 mei 1452. Mechelen is in feeststemming. Waar die steen zich bevindt, weten we niet. Dat is kenmerkend voor de geschiedenis van de toren, die nog altijd vol raadsels zit.
- De financiering van de bouw kwam grotendeels van pelgrims die dankzij een besluit van paus Nicolaas V in Mechelen een aflaat (= kwijtschelding van straf) konden verdienen. Ze kwamen massaal naar de stad en gaven daar geld uit.
- Wie de ontwerper van de toren is, is tot op vandaag een mysterie. Volgens sommigen is het Jan II Keldermans, anderen houden het op Andries Keldermans of Wouter Coolman.
- De bouwwerken zijn stilgelegd op een hoogte van 97,28 m (300 Mechelse voet).
- Het uurwerk van de toren werd door een Duitse beschieting in de Eerste Wereldoorlog onklaar gemaakt.
- 538 treden scheiden ons van de skywalk en zijn unieke uitzicht over de stad en de zeer wijde omgeving.
- De fundering van de toren zou slechts 2,8 m diep gaan.
- De toren met spits moest volgens de plannen uit een bepaalde periode 167,5 m hoog worden, waardoor hij de hoogste van Europa zou zijn.
- Met alles erop en eraan weegt de toren 42.000 ton (dat is het gewicht van een kudde van 8400 olifanten)
- De toren bevat twee beiaarden van elk 49 klokken.
- Salvator, de grootste klok, weegt meer dan 8 ton, de kleinste nog geen 16 kg.
- Tot 1923 waren er 18 klokkenluiders in dienst, nu gebeurt alles automatisch.
- De trommel die de melodietjes voor de uuraanduiding speelt bevat 16.000 gaatjes, allemaal met de hand uitgeveild.
- De kelder van de toren ligt op 85 m hoogte.

>> Extra info over de verschillende ruimtes op [www.sintromboutstoren.be](http://www.sintromboutstoren.be) of [www.romboutstoren.be](http://www.romboutstoren.be).

## BIJLAGE 6 – EXTRA: Change Ringing

Artiesten: Jeroen D'Hoe (componist) en Brody Neuenschwander (lichtkunstenaar)

Lichtkalligrafie: tijdelijk project in het kader van Stadsvisioenen op het parcours van ContourLight (lichtparcours 21/03 tot en met 21/06)

### Signaalfunctie

Tot aan het begin van de 20ste eeuw hadden belforttorens zoals de Sint-Romboutstoren een belangrijke signaalfunctie. De klokken regelden de dagindeling van de Mechelaars en de torenwachter zwaaide met zijn vlag (overdag) of blies op zijn klaroen (bij nacht) wanneer er gevaar dreigde. Architect-scenograaf Koen Bovée speelde van meet af met de idee om die signaalfunctie te herstellen. Hij nodigde de bekende lichtkalligraaf Brody Neuenschwander uit om een **lichtkunstwerk** te creëren en zo van de toren weer een signaalbaken maken. Dankzij de ingenieuze laserprojectie lijkt het voor de toeschouwer alsof de kalligrafische tekens door een hand 'van boven' worden geschreven.

### Licht in dialoog met muziek

Het uitgangspunt was duidelijk: een lichtprojectie op het dak van de kathedraal. Zo wordt de toren niet alleen opnieuw een baken in de stad, maar wordt ook de band met de kathedraal symbolisch benadrukt. Vrij vroeg in het proces kwam componist Jeroen D'hoë aan boord van de creatieve groep. De signaalfunctie evolueerde van een louter exterieurproject naar een kunstwerk dat zowel binnen als buiten te beleven en bewonderen valt. Uit de **wisselwerking tussen lichtkalligraaf en componist** ontstond een inhoudelijk artistiek project. Brody schreef het libretto voor de soundscape die Jeroen componeerde. Delen uit dit libretto worden opgenomen in de lichtprojectie op het kathedraaldak en gaan in dialoog met de korte melodietjes van Jeroen die om de 7,5 minuten door de beiaard gespeeld worden.

### Muzikale compositie voor de Askelder

Jeroen D'hoë componeerde speciaal voor de Askelder<sup>1</sup> van de Mechelse Sint-Romboutstoren een **vocaalinstrumentale compositie**. Deze klankinstallatie (*soundscape*) bekrachtigt het unieke, spirituele karakter van de ruimte. In de installatie zitten tekstfragmenten van Brody Neuenschwander in diverse talen verweven. Ze refereren aan de toren als symbool van het streven naar het hemelse en transcendente, en naar het mystieke facet van deze ruimte.

Het **getal acht** speelt een structurele rol in de **tijds- en ruimteorganisatie** van de compositie. Er is hierdoor een directe relatie met de klokkentoren van de Sint-Romboutskathedraal die achtmaal per uur - elk 'half kwartier', lees elke 7,5 minuten: het Mechels 'halfke' - luidt, als met de achzijdige architecturale structuur van de Askelder zelf. De acht klankmodules van de *soundscape* duren elk 7,5 minuten en worden precies tussen het luiden van de klokken geprogrammeerd.

*Tijdens de donkere uren van Stadsvisioenen kan men van heinde en ver de lichtprojectie op het dak zien. Tijdens de lichte uren ontdek je het kunstwerk in de Askelder van de toren, waar je de volledige soundscape kan beluisteren.*

Change Ringing is op CD verkrijgbaar aan de balie voor de prijs van 15 euro.

<sup>1</sup> De Askelder is de kelder van de ontbrekende spits. Hier werd de mortel voor de verdere bouw opgeslagen ("assche").

## BIJLAGE 7 – Biografieën

### ▪ **Bart Stroobants**

Geboren en getogen Mechelaar Bart Stroobants (° 1975) studeerde kunstwetenschappen aan de K.U.Leuven. Na die studies ging hij er aan de slag als wetenschappelijk medewerker. Sinds 2003 is hij aan de slag als conservator van de Stedelijke Musea Mechelen. Tevens is hij coördinator voor Torens aan de Dijle.

Bart Stroobants was als curator verantwoordelijk voor de tentoonstellingen *Van Brigand tot Held* (1998), *Het wedervaren van het Mechelse stadhuis* (1999), *Stoetenstad. 700 jaar optochten en processies in Mechelen* (2003) en het luik *Mechelen Bouwt* binnen *Anno Expo* (2008). Hij is tevens (co-)auteur van de bijbehorende publicaties. Vanuit zijn functie als conservator was hij tevens nauw, als lid van het wetenschappelijk comité en als verantwoordelijke voor de installatie van de kunstwerken, betrokken bij de tentoonstellingen *dames met Klasse* (2005) en *De Hemel in Tegenlicht* (2009). Bart Stroobants publiceerde diverse artikels in boeken en tijdschriften.

### ▪ **Koen Bovée**

Koen Bovée (°1970) groeit op in St-Michiels, Brugge. De randgemeente wordt al gauw te klein. Vanaf zijn 18 tot zijn 22 reist hij de wereld rond als kandidaat 'kapitein ter lange omvaart' (studies nautische wetenschappen, hogere zeevaartschool Antwerpen). In 1994 kiest hij voor de architectuuropleiding aan het Gentse St-Lucas instituut. Literatuur en een ruime blik op de wereld vormen het fundament voor zijn architectuur. Als zelfstandig architect (sedert 2004) legt hij zich vooral toe op museale scenografie. Naast architectuur staan daarbij ook teksten, beelden en zintuiglijke ervaring centraal. Uit rijke verhalen van geschiedenis en cultuur creëert hij bevattelijke scènes. Waar nodig bundelt hij de krachten van verschillende experts en vormt met hen een multidisciplinair team. Samenwerken met de onderzoeker, de publiekswerker, de curator en anderen is voor hem onontbeerlijk om tot een stevig en inspirerend concept te komen.

[www.koenbovee.be](http://www.koenbovee.be)

### ▪ **Ronny D'Hespeel**

Ronny D'Hespeel startte als zelfstandig burgerlijk ingenieur-architect in 1976. Hij won tijdens zijn loopbaan diverse architectuurprijzen.

\*Laureaat WISH-84 met een projekt voor sociale woningen in Limburg

\*Speciale vermelding van de jury van de algemene pers voor de Euro-Belgian Architectural Awards 1995 met dakwoning te Brugge

\*Eerste prijs wedstrijd meergezinswoningen stad Brugge 2005 met project Komvest

- **Joris Capenberg**

Joris Capenberg tekent voor het scenario van de multimediaspel. Het basisconcept en de uiteindelijke realisatie van de publieksgerichte ontsluiting van de Sint-Romboutstoren kwamen tot stand in samenspraak architect-scenograaf Koen Bovée en projectcoördinator Bart Stroobants.

Joris Capenberg is in de erfgoedsector werkzaam als zelfstandig adviseur, onderzoeker, tentoonstellingsmaker, publicist en communicatie- en projectmanager. In 2005 was hij curator en coördinator publiekswerking van *Dames met Klasse. Margareta van York en Margareta van Oostenrijk*, de succesvolle tentoonstelling die in erfgoedcentrum Lamot™ plaatsvond in het kader van *Mechelen, stad in vrouwenhanden*.

- **Torenwachter Dominique Vanhaute**

Vandaag werkt Dominique Vanhaute als torenwachter van dienst. Voor het eerst sinds enkele decennia is de torenwachter opnieuw een uurwerkmaker. Zijn taak bestaat voornamelijk uit het in het oog houden van de toren, het onderhouden van uurwerk en beiaard, het oplossen van kleine mankementen, ... Zo draagt hij mee zorg voor de toren. Vanaf 21 maart 2009 krijgt Dominique een nieuwe historische taak bij: het helpen van de beiaardier bij het steken van de pinnen in de trommel om zo het automatisch klokkenspel te laten werken.

De torenwachter is een van de oudste functies aan de stad. Vanop de toren hield hij dag in dag uit, bij weer en wind de stad nauw in het oog. Bij gevaar waarschuwde hij de stadsbewoners. Hij luidde indien nodig de stormklok om zo de ganse stad te verwittigen voor het onheil dat de stad bedreigde. Naast stedelijke engelbewaarder stond de torenwachter ook in voor het onderhoud van het uurwerkmechanisme en de beiaard. Als de klok niet goed werkte, liep het dagelijks leven hopeloos in het honderd. De klokken van de toren regelden immers de dag van de Mechelaars: start van het werk, middagpauze, sluiten van de poorten, ... De torenwachter was dan ook vaak horlogemaker van beroep.

### **Jeroen D'ho**

Componist Jeroen D'ho (Leuven, 1968) behaalde een doctoraat (Doctor of Musical Arts) (2003) en een Master of Music (2000) aan The Juilliard School (New York), waar hij compositie studeerde bij John Corigliano. Hij behaalde een Meestergraad Compositie (1996) aan het Lemmensinstituut (Leuven) en een Licentie Musicologie (1992) aan de K.U. Leuven.

Momenteel componeert Jeroen D'hoë een trompetconcerto i.o.v. het Limburgs Symfonie Orkest (Maastricht) (creatie voorzien juni 2009) m.m.v. trompettist Benny Wiame en dirigent Etienne Siebens.

Hij won "Gouden Klaproos" (SABAM-prijs voor oeuvre) in de categorie klassieke compositie (2008), de Nationale Compositiewedstrijd van de Koningin Elisabeth Wedstrijd (2003) en de SABAM-Prijs voor Compositie (2003) met *Toccata-Scherzo* voor piano solo.

Jeroen D'hoë werkt als docent compositie, muziekanalyse en muziekgeschiedenis aan het Utrechts Conservatorium (Hogeschool voor de Kunsten Utrecht), artistiek onderzoeker en docent muziekanalyse, compositie en muziekgeschiedenis aan het Lemmensinstituut, en docent muziektheorie/compositie aan de Academie van Tienen.

[www.jeroendhoe.org](http://www.jeroendhoe.org)

### **Brody Neuenschwander**

Geboren in Houston (°1958). Hij bracht als kind veel tijd door in Duitsland, hij ontwikkelde er een bijzonder interesse voor middeleeuwse cultuur. Hij combineerde zijn studies aan in kunstgeschiedenis aan Princeton University met het beoefenen van kalligrafie. Al snel kwam hij in contact met de regisseur Peter Greenaway wat tot een langdurige samenwerking leidde. Hij ontwierp en realiseerde de live lichtkalligrafie in films als 'Prospero's Books' en 'The Pillow Book'.

Als kalligraaf en tekststartiest verkent hij in zijn repertoire steeds de grenzen tussen tekst en beeld. Hij won diverse prijzen zoals de Belle Lettere International prize for Calligraphy, the D&AD Silver Award.

[www.bnart.be](http://www.bnart.be)

## BIJLAGE 8 - Praktische info voor publiek

### Bezoek met multimediegids

- Individueel

Openingsdagen: dinsdag tot en met zondag

Tijdstip: van 10 tot 16.30 uur (laatste bezoek eindigt om 18 uur)

Reservering sterk aanbevolen voor individuele bezoekers

Ticket tijdens Stadsvisioenen van 21/03 – 21/06: 5 euro (volwassene) - 2,50 euro (kind of leerling)

Standaardprijs ticket: 7,50 euro (volwassene) – 3,50 euro (kinderen)

Ticketprijs incl. multimediegids

- Groepen

Reservering verplicht

Groepen worden 20 minuten voor afspraak aan de torenbalie verwacht

Maximum 20 personen per tijdsblok van 20 minuten

*Bezoekers kunnen achteraf, met de code op hun ticket, bijkomende info op de website raadplegen en downloaden. Het bezoek omvat alle torenkamers en de skywalk.*

Activiteit kan deel uitmaken van een dagarrangement (bv. voormiddag toren, namiddag wandelen)

### Bezoek in groep met stadsgids

Bezoeken met stadsgids op aanvraag mogelijk buiten de openingsuren

Ter gelegenheid van bepaalde evenementen kan je individueel met stadsgids de toren beklimmen. Bv. Tijdens de beiaardconcerten en Nacht van de Duisternis op 28 maart.

### Info en reserveringen

Toerismehuis | UiT in Mechelen

Hallestraat 2-4-6, 2800 Mechelen

T. 070 222 008

E. [toerisme@mechelen.be](mailto:toerisme@mechelen.be)

Online tickets op [www.romboutstoren.be](http://www.romboutstoren.be).

## BIJLAGE 9 – Presentatie subsidiërende partners en overheden

### Subsidiërende partners

De ontsluiting wordt gerealiseerd in het kader van het Europese strategische stadsproject Benedenstad herleeft/d, dat voor financiële steun werd ingediend bij het **Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling**.

Binnen de doelstelling 'Regionaal concurrentievermogen en werkgelegenheid' worden geïntegreerde stedelijke ontwikkelingsprojecten ondersteund die een positieve bijdrage leveren tot het economische succes van een stad en haar regio. De ontsluiting van de Sint-Romboutstoren past in dit kader o.a. door zijn potentieel om bezoekers aan te trekken.

De totale kostprijs van de aanpassings- en beveiligingswerken en van de inhoudelijke ontsluiting, bedraagt 2 324 400 euro. EFRO staat in voor 130 778 euro.

Toerisme Vlaanderen subsidiëert het project 'Ontsluiting Sint-Romboutstoren' in het kader van toeristisch-recreatieve projecten. Een toeristisch-recreatief project bevordert het toeristische en/of recreatieve aanbod. Toerisme Vlaanderen beschikt over een subsidiebudget, waarmee geïnvesteerd kan worden in primair aanbod (= toeristische infrastructuur excl. logies).

Het project werd weerhouden omdat het een bovenlokale uitstraling heeft, imagooversterkend en identiteitsbepalend voor de stad is en omdat het past binnen het strategisch plan, erkend door Toerisme Vlaanderen. De betoelaging binnen toeristisch-recreatieve projecten is 60% van de kosten. Toerisme Vlaanderen draagt in het kader van innovatieve, toeristisch-recreatieve projecten 962 000 euro bij.

**Subsidiërende overheden**



toerisme  
vlaanderen



**Officiële torenleveranciers**

**Skywalk**



**Sleurs Metaalconstructies nv**

**Multimedia, website en  
verlichtingsarmaturen**



### **III. INFO VOOR DE REDACTIE**

#### **1. Contactinfo**

##### **Perscoördinatie Sint-Romboutstoren**

Sabine Anné  
Medewerker Uitmarketing  
T. 015 44 52 94  
G. 0478 37 58 55  
E. [sabine.anne@mechelen.be](mailto:sabine.anne@mechelen.be)

[of Sylvie De Weze  
Coördinator-diensthoofd Uitmarketing  
G. 0473 73 18 26  
E. [sylvie.deweze@mechelen.be](mailto:sylvie.deweze@mechelen.be)]

##### **Projectcoördinatie ontsluiting Sint-Romboutstoren**

Bart Stroobants  
Conservator Stedelijke Musea Mechelen  
G. 0473 86 86 82  
E. [bart.stroobants@mechelen.be](mailto:bart.stroobants@mechelen.be)

#### **2. Beeldmateriaal**

Foto's en logo's kunt u downloaden op [www.romboutstoren.be](http://www.romboutstoren.be).  
Voor extra of specifiek beeldmateriaal van de Sint-Romboutstoren, contacteer  
Evy Van Schoorisse, consultant Toerisme en Marketing  
T. 015 29 77 11  
E. [evy.vanschoorisse@mechelen.be](mailto:evy.vanschoorisse@mechelen.be)

#### **3. Nuttige links**

- > Sint-Romboutstoren: [www.romboutstoren.be](http://www.romboutstoren.be)
- > Lichtkalligrafie van Brody Neuenschwander: [www.garagetv.be/video-galerij/stadsvisioenen/Toren\\_onder\\_constructie.aspx](http://www.garagetv.be/video-galerij/stadsvisioenen/Toren_onder_constructie.aspx)
- > Stadsvisioenen: [www.stadsvisioenen.be](http://www.stadsvisioenen.be)
- > Meer links: [http://delicious.com/Sint\\_Romboutstoren\\_Mechelen](http://delicious.com/Sint_Romboutstoren_Mechelen)